

४. पाणी किती खोल ?

(म्हैस कडबा चघळत उभी आहे. तिचा नातू रेडकू तिच्या आजूबाजूला खेळत आहे.)

म्हैस : आता मी खरंच म्हातारी झालेय. हा कडबा काही चाववेना मला. (रेडकाला हाक मारते.)
अरे बाळा, माझं एक काम करशील ?

रेडकू : हो. सांग ना.

म्हैस : ही कडब्याची पेंढी तेवढी नदीपलीकडच्या कडबाकुट्टीवरून कापून घेऊन ये, म्हणजे मला कडबा नीट चघळता येईल.

रेडकू : दे मला पेंढी बांधून. एक रिकामं पोतंसुद्धा दे, कुट्टीसाठी. आत्ता कापून घेऊन येतो.

(म्हैस रेडकाच्या पाठीवर कडब्याची पेंढी बांधून देते. रेडकू उड्या मारत नदीकिनाऱ्याजवळ पोहोचते.)

(रेडकू (स्वगत) - नदी तर आली. पाण्याचा किती मोठा आवाज येतोय. पाणी भरपूर दिसतंय. मी जाऊ शकेन का नदी ओलांडून ? कोणाला विचारवं बरं ?)

(ते इकडे तिकडे पाहते. बैलकाका नदीजवळ चरताना दिसतात. त्यांच्याजवळ जाते.)

रेडकू : बैलकाका, मला नदीपलीकडच्या कडबाकुट्टीवर जायचंय, आजीसाठी कडबा कापून घ्यायला; पण मी नदीच्या पाण्यातून जाऊ शकेन का ? नदीत पाणी जास्त दिसतंय. मला भीती वाटतेय.

बैल : अरे, काळजी करू नको. गुडघ्याइतकंच तर पाणी आहे. आरामात जाशील.

(रेडकू नदीजवळ परत येते. पाण्यात पाय टाकणार, तेवढ्यात झाडावरची खारूताई त्याला हाक मारते.)

- खारूताई :** अरे वेड्या, कुठे चाललास ? नदीला पाणी किती आलंय. वाहून जाशील. मागे फिर.
- रेडकू :** खारूताई, 'पाणी जास्त नाहीये', असं बैलकाकांनी सांगितलंय. 'मला आरामात जाता येईल', असं ते म्हणाले.
- खारूताई :** मुळीच नाही. कालच आमची एक मैत्रीण पाण्यातून पलीकडे जाताना वाहून गेली. असा वेडेपणा करू नको. मागे फिर.
(रेडकू विचारात पडते. गोंधळून जाते आणि घरी परत यायला निघते. घरी लवकर आलेले पाहून म्हैसआजी विचारते.)
- म्हैस :** का रे, लगेच परत आलास ? कुट्टी बंद होती का ?
- रेडकू :** नाही गं आजी. मी कुट्टीला गेलोच नाही. नदीपासूनच परत फिरलो. नदीला पाणी खूप जास्त आलंय.
- म्हैस :** अरे, असं कसं होईल ? सकाळीच तर गाढवदादा आला नदी पार करून. त्याच्या पोटापर्यंतसुद्धा पाणी नव्हतं, असं तो म्हणत होता.
- रेडकू :** अगं, मला बैलकाका म्हणाले, की पाणी कमी आहे; पण खारूताईनं सांगितलं की तिची मैत्रीण पाण्यात वाहून गेली. मग मी घाबरलो आणि परत आलो.
- म्हैस :** अरे, नीट विचार कर. बैलकाका किती उंच आहेत अन् खारूताई किती बुटकी आणि छोटी. मग तिला पाणी जास्त वाटणारच ना ? पण खारूताईपेक्षा तू मोठा आणि उंच आहेस की नाही ? मग तुला घाबरायचं काय कारण ?
- रेडकू :** खरंच की. आलं माझ्या लक्षात. आत्ता घेऊन येतो तुझ्यासाठी कडबा कापून. (ते उड्या मारत नदीकडे जाते.)

(रेडकू (स्वगत) - (नदीच्या पाण्यात पाय टाकून) खरंच की. पाणी फार खोल नाही. माझ्या गुडघ्याच्या थोडंसं वर आहे, मला सहज जाता येईल.)

(रेडकू सावकाश नदी पार करते. पलीकडच्या काठावर पोहचताच आनंदाने गाणे म्हणत कडबाकुट्टीच्या दिशेने जाते.)

(चिनी कथेवर आधारित)

शब्दार्थ : कडबा - ज्वारी, बाजरीची कणसे कापून घेऊन उरलेला गुरांना खाण्याचा भाग, वैरण.

कडबाकुट्टी - कडब्याचे बारीक बारीक तुकडे करणारे यंत्र. चघळणे - खाण्याचा पदार्थ तोंडात घोळवणे.

स्वाध्याय

प्र. १. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

- (अ) म्हशीला काय चावता येत नव्हते ?
- (आ) पाणी कमी आहे, असे कोणाचे म्हणणे होते ?
- (इ) झाडावरून कोण हाक मारत होते ?
- (ई) खारूताईची मैत्रीण पाण्यातून का वाहून गेली ?
- (उ) नदी पार केल्यावर रेडकाने काय केले ?

प्र. २. कोण म्हणाले व तसे का म्हणाले ते लिहा.

- (अ) “आता मी खरंच म्हातारी झालेय.”
- (आ) “गुडघ्याइतकंच तर पाणी आहे. आरामात जाशील.”
- (इ) “वाहून जाशील. मागे फिर.”
- (ई) “मग तुला घाबरायचं काय कारण ?”
- (उ) “मला सहज जाता येईल.”

प्र. ३. जोड्या जुळवा.

उदा., कडबा - पेंढी

‘अ’ गट	‘ब’ गट
(१) लाकडाची	(अ) गठ्ठा
(२) मेथीची	(आ) मोळी
(३) पुस्तकांचा	(इ) जुडी

प्र. ४. या पाठातील संवाद वर्गात सादर करा. हे करताना त्या-त्या प्राण्याचा आवाज काढा.

प्र. ५. रेडकाची गोष्ट तुमच्या शब्दांत सांगा.

प्र. ६. खालील प्राण्यांशी तुम्ही गप्पा मारत आहात, अशी कल्पना करून वर्गात संवाद सादर करा.

मांजर, कुत्रा, सिंह, साप.

प्र. ७. नदीतील पाणी बैलाच्या गुडघ्याइतके, गाढवाच्या पोटापर्यंत, तर रेडकाच्या गुडघ्याच्या थोडे वर होते. समजा, नदीमधून खालील प्राणी चालले आहेत. त्यांच्या कोणत्या अवयवापर्यंत पाणी येईल किंवा ते बुडतील, ते विचार करून लिहा.

म्हैस, जिराफ, हत्ती, उंट, कुत्रा, मांजर, उंदीर, साप, बेडूक, मासा.